

A szárazföldi csapatok hadművelati hadtápjá korszerű hadműveletekben

(Fordította: Pártos János alezredes)

Egy kevés történelem

A háborúk és a hadművészet történetében változatlan következetességgel megfigyelhető az a törvényszerűség, melyet a reguláris hadseregek anyagi biztosítástól való állandó függősége jellemez. A hadsereg mint az állam eszköze nem tudja végrehajtani funkcióit a szükséges eszközökkel való ellátás hiányában békében sem, különösen háború idején. A hadsereg szükségleteinek kielégítése a termelő erők fejlődésétől, a termelési viszonyok jellegétől, az állam jellegétől, az állam politikájától, szociális-gazdasági tényezőktől, a hadigazdaság fejlettségi szintjétől függ. Erről beszélnek a hadtörténelem tényei és a nagy háborúk tapasztalatai.

A XX. század kezdetének háborúiban vált szemmel láthatóvá nem csak a háború egész menetének és kimenetelének, hanem valamennyi hadműveletének függősége a fegyveres erők hadtápbiztosítási rendszerének pontos működésétől a hadszíntéren. Az események objektív fejlődése váltotta ki annak szükségességét, hogy rendelkezzenek a hadművelati tagozatparancsnokságok hadtáperőkkel és eszközökkel.

Az első világháborúban például az Oroszországi szárazföldi erők átlományában a front és hadsereg szintű seregtestek szervezeti megalakítását majdnem egyidejűleg kísérte a hadtápbiztosításukra erők és eszközök kikülönítése is.

A Szovjet Fegyveres Erők hadművelati hadtápját a polgárháború éveiben hozták létre. Bár a fiatal szovjet köztársaság gazdasági bázisa egyenlő volt az első világháborúval, és a Vörös Hadsereg szárazföldi csapatai szervezeti felépítése, különösen felállításuk időszakában, hasonló volt a cári hadseregéhez, a hadművelati hadtáp és tevékenysége fejlődött. Ez a Vörös Hadsereg és hadtápjának elvileg új felépítési alapjaiból indult ki. A hadművelati hadtáp felépítésében és tevékenységében kezdetben igen nagy jelentőségük volt az olyan elveknek, mint a nép és hadsereg össznépi egysége és támogatása, a kommunista párt vezető szerepe, szigorú centralizáló és maximális gazdaságosság az erők és eszközök összpontosított erővel a döntő szakaszban történő felhasználásában.

A polgárháború tapasztalatai, melyek a katonai elméletben és a csapatok gyakorlatában tükröződnek, a fejlődő szocialista gazdaság és

hadügy lehetővé tették a háborúk közötti időszakban is új lépések megtételét az ország anyagi bázisainak kiszélesítésében, a fegyveres erők hadtápbiztosítása gyakorlatának és elméletének korszerűsítésében. A párt és a kormány közvetlenül, követve V. I. Lenin utasítását, mely szerint a háború folytatásához feltétlenül erős, szervezett hadtáp szükséges, minden intézkedést megtett a hadtáp fejlesztése és erősítése érdekében. M. V. Frunze a kiemelkedő hadvezér és teoretikus, a polgárháború tapasztalataira támaszkodva, ugyanakkor figyelembe véve a hadügy perspektív fejlesztését, megjegyezte, hogy „legfontosabb matematikai számvetéseken alapuló hadtáp megszervezése, a front — hadműveletek folytatásához minden szükséges eszközzel történő — szabályos ellátásának megteremtése, a legfontosabb ellátást biztosító szállítási számvetések, a kiürítési feladatok megszervezése nélkül lehetetlen bármiféle jelentős hadművelet átgondolt vezetése”.* E következtetések mély értelmét a hadsereg és flotta valamennyi gyakorlati tevékenysége megerősítette.

Már a Nagy Honvédő Háború első hadműveleteiben világossá vált minden tagozatban a hadtáp szerepe. A Nagy Honvédő Háború szigorú vizsgának tette ki a hadtápbiztosítás teljes rendszerét (elméleti és gyakorlati vonatkozásban) és fejlődésének legjelentősebb szakaszát képezte. A Szovjet Fegyver Erők hadműveleti hadtápjának elmélete és gyakorlata a háború éveiben korszerűsödött, fejlődött, és minden vonatkozásban a világon legmagasabb színvonalra emelkedett. Annyira korszerűnek és előremutatónak bizonyult, hogy sok tétele nem vesztett jelentőségéből a mai napig.

Visszaemlékezve hazánk történelmének erre a hősiességére, alá kell húzni, hogy a Kommunista Párt Központi Bizottsága és az Állami Honvédelmi Bizottság figyelemmel kísérték a hadtáp helyzetét és időben fogantatosítottak rendszabályokat korszerűsítése és fejlesztése érdekében. Már a háború kezdetén, 1941. július 28-án az Állami Honvédelmi Bizottság határozatával a Vörös Hadseregben elveiben új hadtápvezető szervek kerültek létrehozásra. A továbbiakban (ugyanazon év nyarán és őszen) megtörtént a hadtáp átszervezése valamennyi tagozatban. A frontokban és hadseregekben mozgékony, a manőverező háborúnak megfelelő hadtápcapatok és intézetek kerültek létrehozásra. Tapasztalatokat gyűjtve a végrehajtásra került hadműveletek során, a hadtáp tevékenységében korszerűsödtek a hadtápbiztosítás erői és eszközei, javultak a hadtáp szervezetei. Fontos szerepet játszott a hadtápvezetés megteremtésében 1942-ben valamennyi hadműveleti magasabbegységben a hadtáptörzsek létrehozása.

A hadműveleti hadtáp, mint a seregtestek elidegeníthetetlen része, véglegesen megformálódott.

A háború utáni időszakban a hadműveleti hadtáp a fegyveres erők fejlődésével egy komplexumban korszerűsödik a Nagy Honvédő Háború, a háború utáni gyakorlatok és a napi gyakorlati élet tapasztalatai, a szocialista közösség növekvő gazdasági feltételei alapján.

* M. V. Frunze válogatott művei. Katonai Kiadó 1965. 239. oldal. (Oroszul.)

A hadműveleti hadtáp feladatai és szervezetei

A hadművelet hadtáp állománya, lehetőségei az erők és eszközök felhasználása mindenek előtt a biztosítandó seregtesttől, a hadművelet jellegétől és lefolytatásának körülményeitől függ. A fegyverzet fejlődésének, a hadműveletek jellegének és lefolytatásának változásai szerint változnak a hadtáp feladatai, azok terjedelme és végrehajtásuk módja.

Elvileg a hadtáp feladatait korszerű hadműveletekben, akárcsak az elmúlt háborúban, a csapatok fennakadás nélküli anyagi, technikai és egészségügyi biztosítása képezi. Ugyanakkor jellegük, terjedelmük és végrehajtási módszereik a hadműveletek új fegyverfajták körülményei közötti végrehajtásának függvényében jelentős változáson mentek át. Így a hadtáp feladatai nagy mértékben kiszélesedtek, bonyolult feladatok nagy komplexuma keletkezett.

Megjegyezzük, hogy a helyzet gyakori és gyors változásának valószínűsége (mely a csapatok ellátottságának és anyagi eszköz szükségletei mérvének nagy ingadozását idézi elő) feltételezi tartalékoknak a hadtáp valamennyi tagozatában történő fenntartásának és — rakéta-atomfegyverektől megbízhatóan védett — raktár és bázishálózat létrehozásának szükségességét a hadszíntéren (és minden seregtestnél).

Az USA, Anglia és az NSZK fegyvere erőinél, a NATO parancsnokság általános irányelveinek megfelelően, ilyen bázisokat hoztak létre mind a saját nemzeti csapatok részére, mind pedig a katonai blokk egyesített fegyveres erői részére. Ezekben hatalmas mennyiségű tartalékokat tartanak fenn (30-tól 90 napos készletet, a szétbontakozásra tervezett fegyveres erők után).

A hadműveleti hadtáp legszélesebb problémáinak során a lőszer, felszerelés, üzemanyag és egyéb anyagok feltöltése áll. A felhasználások növekedését a csapatok gépesítésének magas foka, a korszerű fegyverek automatizálása, a harctevékenység feszítettsége idézte elő. A külföldi katonai irodalomból szerzett értesülések szerint, valamint a helyi háborúk gyakorlatának elemzéséből és elméleti számvetések adataiból kiindulva, a fegyveres erők anyagi eszköz szükségleteinek növekedése és fajtáinak változása várható továbbra is, nem pedig azok csökkenése.

Például az NSZK katonai szakemberei számításai szerint, az egy katonára eső napi anyagfogyasztás korszerű hadműveletekben 45 kg-ot tesz ki (ez 29 kg-mal több mint a második világháborúban).

Az USA csapatai a vietnami háborúban egy katona után közepesen napi 35 kg különböző anyagot használtak fel.

A korszerű hadműveletekben felhasználásra kerülő anyagi eszközök teljes mennyiségéből legnagyobb fajsúlya az üzemanyagnak van. Az USA csapatainál Vietnamban ez 70%-ot tett ki az egyéb anyagi eszközök összerjedelméhez viszonyítva (a második világháborúban az Európai Hadszíntéren 38%-kal szemben).

A Bundeswer szakemberei megerősítik, hogy a tábori csapatoknál a felhasznált üzemanyag súlya eléri a 60%-ot. Ezt a számvetést az energiaellátottság kolosszális növekedésével támasztják alá, mely elérte egy katonára a 40 lóerőt.

Az anyagi biztosítás bonyolultságát eredményezi korszerű hadműveletekben az ellátási cikkféleségek mennyiségének (nomenklátúra) hatalmas növekedése is. Például 1967. évben az USA csapatainak Vietnámba 20 000 különböző megnevezésű eszközt küldtek.

Az anyagi biztosítás nagy volumene, feladatainak sokfélesége új követelményeket támasztanak a szállítás rendszerével szemben. Ma már egyetlen szállítási ágazat sem képes önállóan végrehajtani e feladatok teljességét. Szükségessé vált a szállítási biztosítás egységes rendszerének kialakítása a fegyveres erők valamennyi tagozatában.

Jellemző, hogy a világ valamennyi hadseregében rendszabályokat foganatosítanak a hadműveletekben valamennyi szállítási ágazat komplex felhasználására.

Bár röviden, de szólunk a hadműveletek egészségügyi biztosításáról. Fő feladatai, rendszabályok fenntartása és megerősítése, az egészségügyi szolgálat részvétele a csapatok tömegpusztító fegyverek elleni védelmében, a sebesültek részére segítségnyújtás és gyógyításuk, a harcrendbe való gyors visszatérésük érdekében. (Emlékeztetünk, hogy a Nagy Honvédő háborúban az egészségügyi szolgáló dolgozói, hősies erőfeszítése nyomán a sebesültek mintegy 72⁰/₀-át, a betegek mintegy 93⁰/₀-át adták vissza a harctevékenységet folytató csapatoknak.)

Érezhető, hogy a rakéta-atomfegyverek alkalmazásával vívott hadműveletekben az egészségügyi szolgálat feladatai szélesebbek és bonyolultabbak. A szakemberek kutatásai, a külföldi szakirodalomban megjelenő publikációk után ítéelve, ilyen körülmények között tömeges egészségügyi veszteségek keletkezhetnek, a személyi állomány sebesülésének jellege lényegesen kombinált jellegű sérüléssel találkozhatunk. Az egészségügyi szolgálat előtt a hadműveletekben bonyolult és széles körű feladatok állnak.

Ismeretes, hogy a szárazföldi csapatok teljesen gépesítettek. A technikai biztosítás feladatai általános volumenükben is kiszélesednek, lényegesen bonyolultabbakká lesznek figyelembe véve a munkák fajtáit, végrehajtásuk módszereit, az alkalmazásra kerülő erők és eszközök különbözőségét. Hogy világosabb képet kapjunk elmondjuk, hogy olyan feladatok, mint a helyes üzemeltetés biztosítása, a harci komplexumok, az automatikus vezetési eszközök, különböző harci és egyéb korszerű gépek (néhány technikai biztosítási ágazat régen egyáltalán nem volt) kiszolgálása és javítása nem képezheti összehasonlítás tárgyát a múlt háború hadműveleteinek technikai biztosítási feladataival.

A hadtápbiztosítási feladatok változásai volumenének növekedése és a végrehajtási feltételek bonyolultsága a hadműveletek hadtáp lehetőségétől való függősége növekedésével egyidejűleg, mindez megköveteli a hadtáp valamennyi tagozatában — így a hadművelati tagozatban is — a struktúra, technikai ellátottság, és munkamódszerek korszerűsítését.

A fegyveres erőknél új fegyverfajták meghonosítása a csapatok korszerű technikával való feltöltése mértékében az utóbbi 10—15 évben a külföldi hadseregekben rendszabályokat hoztak a hadtápszervezetek újjászervezésére. Ez főleg rakéta-technikai biztosítási speciális magasabbegységek, egységek és intézetek; nagyobb hatékonyságú mozgó technikai javító és kiürítő eszközök; az új fegyverfajták okozta sérüléseknél segít-

ségnyújtást biztosító intézetek létrehozásában nyilvánult meg. Intenzíven dolgoztak ki nagyobb hatékonyságú eszközöket a hadtáp védelmére, és ezen eszközök a hadművelet alatt történő vezetésére. Az USA hadseregében például, a második világháború után meghonosításra került egy sor program a hadtáp újjászervezésére. A Bundeswer parancsnoksága végrehajtja — a tábori és területvédelmi csapatok részére egységes rendszer létrehozása céljából — a szárazföldi csapatok anyagi-technikai biztosítási szolgálatának átszervezését.

Komoly intézkedéseket tettek a hadtápbiztosítás korszerűsítése érdekében a mi fegyveres erőinknél is. A párt és a kormány, számolva az imperializmus agresszivitásának növekedésével szüntelen gondoskodásról tesz tanúságot a hadsereg és flotta harckészültsége és erejének növelése érdekében. A megoldandó problémák általános komplexumában lankadatlan figyelmet fordítanak a hadműveleti hadtáp korszerűsítésére és fejlesztésére.

A korszerű hadtáp magába foglalja a szakcsapatok különböző profilú (gépkocsizó, vasúti, közúti, csővezetékes repülőtér-műszaki, repülőtér-technikai stb.) egységeit. Rendelkezik ezen kívül különböző rendeltetésű bázisokkal és raktárakkal, javító szervekkel, egészségügyi és egyéb biztosító és kiszolgáló csapatokkal és intézetekkel.

Összességében a Szovjet Fegyveres Erők hadtápjá szervezeti felépítése és technikai ellátottsága teljes mértékben megfelel a harképességgel, manőverezőképeséggel, mozgékonyasággal, életképességgel és hajlékonysággal, a hadműveletek lefolytatásának jellegével és feltételeivel szemben támasztott korszerű követelményeknek.

Röviden tekintsük át a hadtápszakcsapatok állományát és rendeltetését.

Az *anyagi biztosítás csapatai és intézetei* a feladatok széles körű komplexumát hajtják végre a csapatok lőszerrel, üzemanyaggal, élelemmel, tömegpusztító fegyverek elleni védőeszközökkel, ruházattal és egyéb anyagi eszközökkel való ellátása terén. Figyelembe kell venni, hogy a szárazföldi csapatok, seregtestek anyagi biztosítási szervei nem csak a hadsereg és a front csapatait látják el összefegyvernemi nomenklatúrába tartozó anyagi eszközökkel, hanem a fegyveres erők más haderőneimeinek azokat a magasabbegységeit és egységeit is amelyek együttesen tevékenykednek a fronttal vagy a front hadtáp sávjában diszlokálnak.

Az anyagi biztosítás alapvető erőit és eszközeit, az ellátó raktárakat, a szállító, egyéb biztosító és kiszolgáló csapatokat egyesítő bázisok képezik.

A korszerű bázisok rendszerét magas manőverezőképeség, mozgékonyaság, hajlékonyság és életképesség jellemzi.

A *vasúti, közúti, gépkocsizó és csővezetékes csapatok* részére az utóbbi öt éves tervekben jelentős fejlesztést biztosítottak. Technikai ellátottságuk és szervezeti felépítésük képessé teszi őket a közlekedési útvonalak helyreállítására, előkészítésére és üzemben tartására olyan ütemben és mértékben, hogy teljesen megfeleljenek a hadműveletek feltételeinek, a végrehajtandó szállítási és kiürítési feladatoknak valamennyi szállítási ágazat komplex felhasználásával.

Az utóbbi időben gyors ütemben fejlődnek a légi szállítás eszközei. A repülő és helikopterek különböző fajtái alkalmasak a csapatok, nehéztechnika és minden egyéb anyagi eszköz nagy távolságra történő szállítására. (A korszerű technikával ellátott katonai szállító légierő, a légierő önálló ágazatává vált.)

A *technikai biztosítás csapatai*, intézetei és üzei kivételes fontosságú feladatot hajtanak végre a csapatok magasfokú harckészsége és mozgékonyasága biztosításában. Elvannak látva magastermelékenységgel rendelkező technikával, alkalmasak gyors szétbontakozásra és manőverezésre — kialakult harcmező körülményeinek megfelelően. Ez lehetővé teszi a hadműveletekben a fegyverzet, harci és egyéb technikai eszközök hatékony technikai kiszolgálási, kiürítési és javítási rendszerének létrehozását közvetlenül a harcmezőn és a hadszínter teljes mélységében, a végrehajtandó feladatok térfogata kiterjedésével összhangban.

Az *egészségügyi biztosítás csapatai és intézetei* képezik a seregestest hadtápbiztosításának legfontosabb csoportosítását. A fegyverek pusztító sajátosságainak növekedésével állandóan tökéletesednek a betegségek megelőzésének, a betegek gyógyításának, a sebesültek részére a gyors segítségnyújtásnak és a teljes gyógyulásig történő szakosított gyógyításának eszközei. Széleskörűen fejlesztik a kiürítő eszközöket, az egészségügyi szolgálat rendelkezik szakorvosi segítségnyújtást biztosító manőverező erőkkel a kiürítés előretolt tagozataiban, valamint különböző profilú gyógyító intézetekkel. Vannak kiürítő gépkocsizó és egészségügyi légi szállító egységei stb.

A csapatok hadtápbiztosítása a hadművelet során

A hadműveletek sikerének, a hadtápbiztosítás teljességétől és folyamatosságától, a közlekedési utak és szállítás időbeni felkészítésétől és pontos munkájától, a hadtápbiztosítók, erők és eszközök életképességének biztosítására irányuló rendszabályok végrehajtásától növekvő függősége a feladatok teljes komplexumainak megszervezésében, a követelmények növekedését vonja maga után.

A gyakorlat azt bizonyítja, hogy bár rendelkezünk a csapatok teljes mérvű kielégítéséhez szükséges potenciális lehetőségekkel, az anyagi eszközök, a szállítás pontos megszervezése hiányában a biztosítás különböző intézetei mégsem ott lesznek, ahol rájuk a legjobban szükség van, vagy nem olyan készenléti fokkal rendelkeznek, mint amilyen a feladatok időbeni végrehajtásához szükséges. A hadtápbiztosítás feszes megszervezésének hiánya különösen komoly veszélyt rejt a hadműveleti tervek megvalósítására rakéta-atomfegyverek alkalmazásának viszonyai között.

Jelenleg valamennyi külföldi hadseregben kutatások folynak jobb szervezési módszerek érdekében. Új elveket dolgoznak ki, korszerűsítik a hadtápbiztosítók szervezeti struktúráját, új utakat keresnek a hadtápbiztosítási rendszer életképességének növelése érdekében.

Maga a hadtápbiztosítás megszervezésére bármely — seregestestek vagy a fegyveres erők hadászati csoportosítása által folytatott — hadművelet előkészítésének és biztosításának elidegeníthetetlen részét ké-

pezi. Korszerű elméleti nézetek szerint ebbe tartozik a hadtáp felkészítésére végrehajtott rendszabályok összessége, erőinek és eszközeinek átállítása béke helyzetről háborús helyzetre, valamint egyéb feltételek létrehozása a folyamatos anyagi, szállítási, technikai egészségügyi és egyéb biztosítás érdekében és a csapatok kiszolgálása a hadművelet folyamán.

Ugyancsak e komplexumba tartoznak azok a rendszabályok, melyeket a felek békében és háborús időszakban foganatosítanak összességében a hadtápbiztosítási rendszer életképességének és egyenként minden objektuma szilárdságának létrehozása céljából rakéta-atomfegyverek alkalmazási viszonyai között.

A csapatok hadművelet alatti hadtápbiztosításának megszervezésével a Nagy Honvédő Háborúban nagy gyakorlati tapasztalatokat szereztek a Szovjet Fegyveres Erők és hadtápszervei.

Különös figyelmet érdemel a háború alatt a csapatok hadtápbiztosításának megszervezésében tanúsított rugalmasság.

A kommunista párt és a szovjet kormány által a háború kezdeti időszakában — az 1941-es év súlyos védelmi tevékenysége során — a hadtáp korszerűsítése érdekében rendszabályok kerültek végrehajtásra a csapatok biztosításának rendbehozására a Barents-tengertől a Fekete-tengerig terjedő hatalmas frontszakaszon.

Az ellentámadás és az általános támadás időszakában 1941/42 telén a hadtáp feladatai lényegesen kiszélesedtek és bonyolultabbá váltak. Ennek megfelelően korszerűsödtek a csapatok hadtápbiztosításának módszerei is. A háborús szükségletekre átállított népgazdaság honvédelmi termékei növekvő termelésre támaszkodva a Vörös Hadsereg hadtápszervei munkájukban új módszereket sajátítottak el és honosítottak meg.

A hadtápszervek komoly próbatételét jelentette a hatalmas hadászati átcsoportosítások biztosítása a Volgánál és Kurszk alatt. A hadtáp ennek megfelelően szervezeti átépítést hajtott végre és alapvetően készen állt széles támadó hadműveletek végrehajtására a német fasiszta bitorlók ellen. Az erre az időszakra kidolgozott — seregtettek hadtápbiztosításának megszervezésére irányuló — módszerek bebizonyították életképességüket és az új követelményeknek megfelelően az 1944. év hadászati műveleteiben a Nagy Honvédő Háború végső szakaszában is.

A Szovjetunió határai átlépése után az elvonuló hadseregek hadtápjára pótlólag szokatlan és igen bonyolult feladatok hárultak a felszabadított országok lakosságának lehető legnagyobb volomenű anyagi biztosítási segítségnyújtás és helyi közigazgatási feladatok megoldása terén, valamint a népgazdaság helyreállításában. A hadtápszervek sikeresen birkóztak meg internacionalista feladataik végrehajtásával.

A Nagy Honvédő Háborúban a hadsereg és a flotta hadtápjának munkája az elvi kidolgozás és a katonai gyakorlat eredményességéről tanúskodik. Az értékes tapasztalatok felhasználására nagy gondot kell fordítani miután az adott tapasztalatok közvetlen alkotóiból, cselekvő részesekből mind kevesebb és kevesebb személy maradt. Az őket leváltó fiatal katonai kádereknek emlékezniük kell arra, hogy a hadtápbiztosítás sok, zord háborús körülmények között kidolgozott tétele nem vesztett aktualitásából a mai napig sem.

A szovjet hadtudomány és gyakorlat kritikusan értékelve a tapasztalatokat, azokat az új körülményekkel összhangban fogadja el. Ez hozzásegít ahhoz, hogy a hadtápbiztosítás rendszere egészében, ezen belül a hadtápbiztosítás megszervezése a hadműveletek különböző módozataiban, megfelel a korszerű követelményeknek. A hadtápbiztosítás megszervezésének kidolgozott elvei megfelelnek a Szovjet Fegyveres Erők építési feladatainak, az ország gazdasága, fejlettsége jellegének és színvonalának.

Tervszerűség — a korszerű hadműveletek hadtápbiztosítása megszervezésének legfontosabb elve. Közvetlenül a szocialista gazdaság fejlődésének tervszerű elveiből indul ki. Ezen elv szigorú betartása valamennyi hadtáptagozatban garantálja a csapatok ellátásának folyamatoságát, megteremti a hadtáp ritmikus munkájának feltételeit, a hadműveletek előkészítése és végrehajtása során.

A csapatok hadtápbiztosítása megszervezésének *gazdaságossága* a hadműveletekben teljes mértékben beigazolódott a polgárháború éveiben és a Nagy Honvédő Háborúban. Ezen elv követelményei minden feladat végrehajtását áthatják és nem csak a takarékos és gazdaságos anyagfelhasználásban nyilvánulnak meg, hanem a hadtáp magasabbegységek, egységek és intézetek maximális hatékonyságú felhasználásában is.

A hadtáp *magasfokú készenlétének* elve, amely megfelel a biztosított csapat harcckészültségi fokának, közvetlenül a párt és a kormány által fegyveres erőink állandó készenlétű részével szemben támasztott követelményeiből ered. A hadtápbiztosítás megszervezésének egyik alapvető tétele annak a pontos megértése, hogy a hadtáp készenléte nélkül nem lehet megoldani csapatok magasfokú harcckészültsége biztosításának problémáit, sem a hadművelet megszervezése időszakában, sem a hadművelet során.

Az *előljáró parancsnokság felelősségének* elve az ellátandó csapatok valamennyi szükségletének teljes és időbeni kielégítéséért a szovjet hadművészet egyik alapvető tételéből ered, mely attól a parancsnoktól aki a csapatoknak feladatot állít, megfelelő anyagi bázis létrehozását követeli meg. Ebből az elvből kiindulva, a fegyveres erők szervezeti felépítésének bármely tagozatában rendelkezni kell hadtápszervekkel és megfelelő anyagi-technikai tartalékokkal. Erre támaszkodva a seregtestparancsnoknak (hadosztály-, ezredparancsnoknak) teljes mérvű lehetősége van elhatározásában meghatározni az alárendelt csapatok tartalékképzését feladataiknak megfelelően, újra felosztani a hadtáp erőit és eszközeit, tartalékot képezni és azokkal manőverezni a hadművelet folyamán kialakult helyzettől függően.

Az *az elv, hogy a hadtápbiztosítás megszervezése feleljen meg a hadművelet jellegének és a csapatok feladatainak* a hadműveleti hadtáp felépítésében hajlékonyságot, valamennyi eleménél manőverezőképeséget és mozgékonytságot, a csapatok feladatait és a végrehajtás feltételeit biztosító erők és eszközök állandó meglétét követeli meg.

A hadtápbiztosítás megszervezésének olyan alapvető elve, mint a *hadtáp életképessége*, a világ egy sor hadseregében a rakéta-atomfegyverek feltűnésével alakult ki véglegesen. Ilyen eszközökkel vívott had-

műveletekben — a múlt gyakorlatához viszonyítva összehasonlíthatatlanul — megnőtt a harctevékenységek menetelének és kimenetelének függősége a hadtáp munkájának szilárdságától és folyamatosságától. A hadtáp ma nem csak kielégíti a csapatok szükségleteit fegyverzettel, technikával, üzemanyaggal és egyéb anyagi eszközökkel. Ezenkívül részt vesz a csapatok tömegpusztító fegyverek elleni védelmében, az ellenség által történt alkalmazásuk következményeinek felszámolásában és egyéb más feladatokat is megold, melyek a csapatok állandó harcckészültségének fenntartására, huzamosabb ideig történő autonóm tevékenységük biztosítására vonatkoznak.

A fent említett elveket figyelembe kell venni a hadtápbiztosítás megszervezése terén. Emellett a hadtápbiztosítás megszervezésének alapjául lefektetett elvek nem lehetnek statikusak, azok a fegyveres harc eszközeinek fejlődésével, a csapatok szervezeti struktúrájával és tevékenységük módszereivel összhangban változnak.

Ismeretes, hogy a fegyverrendszerek többségének teljes cseréje 10—12 évenként történik és néhány fegyverfajta „hasznos élettartamának” ciklusa még ennél is rövidebb (5—7 év). Ebből érthető, hogy korszerű körülmények között különlegesen dinamikus folyamatok mennek végbe a csapatok szervezetében, harcászataiban és hadműveleti művészetében. Teljesen logikus a hadműveleti művészet fontos területet képező hadműveleti hadtáp állandó fejlődése is. És ezt a területet állandóan művelni kell. Érthető, hogy a hadtápbiztosítás szervezetének, erőinek és eszközeinek korszerűsítése érdekében széleskörű tudományos prognózison alapuló kutató munkára van szükség, mely figyelembe veszi a tudományos-technikai fejlődés perspektíváit, a gazdasági bázis fejlődését és a technika korszerűsítését. Ezt az diktálja, hogy a korszerű hadműveletekben a siker sokban függ a hadtáp lehetőségeitől és a hadtápbiztosítás helyes megszervezésétől.

Befejezésül aláhúzzuk, hogy valamennyi szintű seregtestparancsnoknak, parancsnokoknak és főnököknek, törzsek és fegyvernemi főnökségek tisztjeinek szilárdan kell ismerni a hadtápbiztosítás megszervezését. A hadtápszervek tisztjei részére kötelező — a hadtáperők és eszközök hatékony, módszeres felhasználásának mesterei elsajátítása és azok megbízható vezetése korszerű hadműveletekben.